

Hrvoje Morović
Split

IZ LOVRANSKE ZBIRKE PUČKO-LEUTAŠKE LIRIKE

Pri utvrđivanju karakteristika naše narodne, usmene poezije uočena je odavna naročita vrst lirskih pjesama, koja se njeguje u našim primorskim stranama, a kojoj su nosioci stanovnici primorskih gradića i okolnih im mjesta. Nastala iz različitih izvora, ta lirski poezija širila se usmenim i pismenim putem, a stoji u neku ruku na sredini između tzv. »prostonarodne«, anonimne, usmene poezije i »umjetne«, pisane poezije. Ovakva poezija opća je pojava u svim razvijenijim književnostima Zapadne Evrope, napose u romanskim zemljama, u kojima je pučka poezija imala svoj najbujniji cvat u XIV i XV stoljeću, a bila je izraz onoga narodnog sloja koji se oblikovao negdje prije negdje poslije u građansku klasu, te je izražavala na svoj način umjetničku sposobnost toga gradskog puka.

Po našim primorskim gradićima, kao i u susjednoj Italiji, mladići su od davnine redovito noću pjevali po gradskim ulicama, pod prozorima i balkonima djevojkama u čast razne pjesme, ponajviše ljubavne, uz leut, a pjevalo se i u određenim prigodama, u povodu Božića, Nove godine, Cvitnice (Cvjetne nedjelje), Prvoga svibnja, u Korizmi, na pirovima itd. O takvim običajima naveo je Tomo Matić¹ niz svjedočanstava, ističući kako je takvo pjevanje podoknica, serenada, u odnosima između mladeži jednoga i drugoga spola igralo osobitu ulogu jer tada nije uopće bilo nekog izravnog saobraćaja između mladića i djevojaka iz boljih kuća. Najstariji zapis o takvom pjevanju imamo u Šibenčanina Jurja Šižgorića iz kraja XV stoljeća, koji veli da obijesna mladež obuzeta ljubavnim žarom pjeva jakim glasom noću takve pjesme, kakvih jedva da je mogao spjevati kićeni Tibul ili blagi Propercij, ili mukotrpnj L. Gallus ili Lezbija Sapfo. Potvrda su takvu pjevanju i konstitucije splitskog nadbiskupa iz god. 1511, koje zabranjuju svećenicima pjevati po gradu pjesme (cantilenas), osobito u noćno doba, a slične su i odredbe splitskog nadbiskupa iz 1535, pa šibenskog biskupa iz 1564..

I naši renesansni pjesnici poznavali su takvu poeziju i ostavili o njoj po koje svjedočanstvo. Običaj pjevanja pred djevojačkim kućama i kiće-

nje njihovih kućnih vrata u zoru Prvoga svibnja spominje Petar Zoranić u svojim Planinama,² a u Ranjininu zborniku iz 1507. god. imamo zapisan odlomak jedne takve »podoknice«:

A sad se odiljam, ljepša od sunačca,
Pri tebi ostavljam pol moga srdačca.
Druga polovina vazda mi je s tobom,
Ljepša od sunačca, ostavaj mi zbogom.
Srce ti ostaje a duša sa mnom gre,
Gizdava gospoje, sahran' ga, ere mre.³

-leutaške popijevke, da prepoznamo u stihovima renesansnih pjesnika.⁵ Mislim da su ovo najstariji zabilježeni dvanaesterci pučko-leutaške lirike,⁴ koja je, kako smatra Marin Franičević, još u predrenesansno vrijeme, u razdoblju kulturnog uspona naših primorskih centara, morala svakako cvjetati po svim gradovima od Pule do Kotora, a odjeke pučko-

Noćno pjevanje serenada i matinada⁶ imalo je i određen redosljed od uvodnih do oproštajnih pjesama, kad se pjevač u zoru rastaje, dijeli (odilja) od svoje drage, a sadržajno se skoro uvijek u takvim pjesmama pjeva o ženskoj ljepoti u superlativima i po ustaljenom obrascu, ili se u njima sentimentalno uzdiše i jadikuje radi neuslišane ljubavi, uvijek uz pomoć klišetizirane pjesničke frazeologije. Kolendić⁷ s pravom takvu sasma bezličnu liriku naziva »uzdisajnom lirikom«, kojoj je bitni dio bila muzika i melodija, pjevanje uz gitaru, koja je kao lakši instrument u XVII st. potisnula raniji leut. I pjesme pojedinih poznatih pjesnika pisane lirske poezije pjevale su se uz neke napjeve i tako širile iz jednog kraja u drugi i zapisivale u pjesmarice zajedno s drugim pučkim pjesmama, pa je nekoliko takvih rukopisnih pjesmarica iz XVII i XVIII stoljeća sačuvano. Može se reći da je na čitavom primorskom čakavskom području, od Istre i Kvarnera pa na jug, ovo pučko-leutaško pjesništvo jedna cjelina kako po obliku, po dvanaestercu, odnosno šestercu, ili po kraćem osmercu, a isto tako i po ustaljenoj frazeologiji, koja potpuno ulazi u sklop starijeg čakavskog književnog jezika. U nekima od takvih rukopisa pjesme su s dvanaesteračkim distisima ponekad u naslovu nazvane »ri-presa«, koji naziv imaju u talijanskoj poeziji toskanske pučke pjesme XVI st. radi ponavljanja pripjeva poslije svake strofe. Taj izraz u nas je bio samo naziv za dvanaesteračku pučku pjesmu, kao što je naziv za osmeračku takvu pjesmu bio »ruggier«, »rujer«, prema talijanskom »ruggero«, a navodi ga Toschi i D'Ancona⁸ kao vrst plesa u Napulju u XVI stoljeću. Grga Novak⁹ navodi da se »ruger« ili poskočnica pjevao na o. Visu na poseban način. Ovi talijanski nazivi svjedoče o utjecaju talijanske pučke poezije na našu pučko-leutašku liriku, što je tvrdio još Kreković.¹⁰ Ponekad se jednostavno prevodila talijanska pučka pjesma, kao što se preuzimao i napjev (all'anconitana, alla siciliana i dr.).

Ponešto je građe iz takvih starijih zbirki pučko-leutaške lirike, koja se od davnine razlijevala ulicama i kontradama naših primorskih i otočkih mjesta, i objavljeno. Tako su Leskien¹¹ i V. Vuletić Vukasović¹² objavili

nekoliko pjesmica iz korčulanskih rukopisa XVIII stoljeća, dok »Bolska rukovet« s početka XVIII stoljeća, što ju je objavio Josip Badalić¹³ daje djelomičan pregled repertoara takva pučko-leutaškog kanconijera s pjesmama što su se tada pjevale na o. Braču i drugdje po našem primorju, jer su neke od pjesama iz te zbirke zabilježene i u drugim rukopisnim pjesmaricama toga vremena, te je bilo sasvim beznažno tražiti autora toj zbirci kao i samim pjesmama, jer se tu radi, kako je napomenuo i Olinko Delorko¹⁴ o »pasioniranom sakupljaču« pučkih umotvora u stihu, koje je najispravnije smatrati pjesmama posrednicama između usmene i pisane poezije, a ne o njezinu stvaraču.

Da bi se svratila pozornost na ovu još nedovoljno proučenu i prilično zanemarenu pjesničku građu, donosimo ovdje niz tekstova iz Lovranske zbirke s početka XVIII st. Ta se zbirka kojoj je na omotu rukom Ivana Kukuljevića zapisan naslov: *Ljubavne pjesme nekog Lovranina, valjda Andrije Cigančića*, čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu (sg. R 3671). Na prvom listu rukopisa, naime, zapisano je ime Andrije Cigančića iz Lovrana, a sličan zapis je i na posljednjem listu, kao što i na unutrašnjoj omotnoj stranici stoji napisano: Questo libro è di me Andrea Cigancich, marzo 1738.

Rukopis je formata 20×14,3 cm, a ima 138 strana (nekoliko listova je istrgnuto) i sav je ispisan istom dosta nemarnom rukom, tek što je prvi dio (str. 1—75) nešto čitkiji. Na kraju je *Tabula aliti kazanj od Pisan koje su pisane u ovomu Libru, na koliko karat je koja pisana*. Ivan Kukuljević¹⁵ je u svom članku »Ljubavne pjesme nepoznata Lovranina« pisao o ovoj rukopisnoj pjesmarici Andrije Cigančića, samo što je, kako izgleda, u to vrijeme ova pjesmarica bila na neki način spojena s drugim jednim nešto starijim rukopisom pjesama, vjerojatno onim koji danas u istoj biblioteci ima signaturu R. 3395, pa je Kukuljevićev opis ispao nejasan. Cigančićeva pjesmarica, naime, odnosi se na drugi dio opisanog rukopisa, koji — po Kukuljeviću — ima 131 stranicu teksta.

O Andriji Cigančiću Kukuljević je napomenuo da je pripadao obitelji koja je živjela u XVII st. u Lovranu, gdje se godine 1613. spominje neki pop Cigančić, a god. 1650. kanonik Ivan Cigančić, a zatim Barnaba Cigančić, te je stoga tvrdio da se bez dvojbe i Andrija Cigančić rodio u Lovranu, što je, uostalom, i sam pisac posvjedočio svojim bilješkama na pjesmarici, koju je dovršio ispisivati najdalje 1738. godine. Dodajmo da Ivan Milčetić u svojoj glagoljskoj bibliografiji na str. 417 spominje zapis iz župskog ureda u Lovranu iz 1613. god., što ga je zapisao pop Ivan Cigančić, a u rukopisnoj pjesmarici, o kojoj govorimo, na više mjesta nalazimo nevješte crteže lađa, dok smo jednog pomorca Cigančića našli zapisana pod 1703. god. među spisima obitelji Marchi¹⁶ u Splitu (Patron Mattio Cigancich testimone). Kukuljević je spomenuo i to da se u Cigančićevoj pjesmarici u trima pjesmama spominje grad Lovran.

Kukuljević je iz ove lovranske pjesmarice objavio u svom članku tri pjesme (br. 28, 60, 61), i uz to još tri pjesme iz spomenutog privezanog

starijeg rukopisa, samo što je sve pjesme obaju rukopisa smatrao umjetnim pjesmama nepoznata Lovranina.

Jezik pjesama Lovranske zbirke Andrije Cigančića nema posebnih karakteristika istarskog govora, jer je to zapravo književna čakavština bez lokalnih jezičnih natruha, osim u nekoliko slučajeva, a i pjesnička frazeologija ima sva obilježja pučko-leutaške lirike. Kao i u drugim takvim zbirkama iz XVIII i XIX stoljeća ima i u Cigančićevoj pjesmarici jedna makaronska tj. pola talijanska, pola hrvatska pjesma.

U zbirci ima ukupno 88 pjesama, jer su neke dva puta zapisane (tako su iste pjesme br. 35 i 58, 40 i 47, 66 i 71, 50 i 87).

Ponajprije evo sadržaja čitave zbirke:

1. *Ripresa*: Vesela božice, cvite od mladosti
2. Joh moja žalosti, joh moje skončanje
3. Ako dvorim, mila, drugi obraz neg tvoj
4. Poslan san sa dvima ne buduć nek jedan
5. Da bi mi moći nje ruse kosice
6. Učer mi rekoše, ti me avizati
7. ... Sve tuge zajedno u sercu skupljene
8. Bože od ljubavi prid noge ti padan
9. Ah oči nemili, smili se divice
10. Rad bi se tužiti, o žalosna meni
11. Sve vile od svita pri liposti tvoje
12. Vike te ja dvorin pri zore danice
13. Ho pribili moj leute
14. Daj mi, ajme, ma gospoje
15. *Ruger*: Oči lipi, lipi tvoji
16. *Ruger*: Od nedilje od Cvitnice
17. Uresna božice, razbludo ma mila
18. Nut promisli ma gospoje
19. Probudi se lipa moja
20. Hote, hote, ter ne stojte
21. Caro volto adorato (*čitava pjesma je na talijanskom jeziku!*)
22. Kriva ako san ne vidila
23. Molin vas želno, nut mi sad recite
24. Videć dva rumena i gizdava cvita
25. Elene kraljice koje ime nosiš
26. Evo san ti doša spovidit, ma vilo
27. Ah vilo pridraga, smil se već neboga
28. Dilit ću se tužan od Lovrana veće
29. *Ripresa*: Prilipa gospoje, vladika kraljice

30. ... Ja ne mogu, ma ljubavi
31. Caro volto adorato, Lipa ti si ma gospoje
32. *Ripresa*: Zač prid namon kriješ lišce ljubovnika
33. *Rugger*: O liposti prez prilike
34. *Rugger*: Ma ljubice lipa moja
35. *Rugger*: Lipo ti si premaliće
36. *Rugger*: Gdi si moja gerličice
37. *Ripresa*: Ovi dan Božića na dobro prišal bud'
38. Tičica žubori vesela serdašca
39. Pokle je sfa srića meni priskočila
40. *Ripresa*: Probudi se ako spiš, nebeska božice
41. *Ripresa*: O pusta kuntrado, vele ti si duga
42. Tvoj pogled ljubleni početak ljubavi
43. Ovo je početak od moje ljubavi
44. *Ripresa*: Jedina za bogon moja izabrana
45. Rec' mi uzorita nemila gospoje
46. Sladak sanak speći na mojoj postelji
47. *Ripresa*: Probudi se ako spiš, nebeska božice
48. Raju koja prozor, uresna kriposti
49. A da bi se ufal da se neće znati
50. Ah gorka spomeno, kada se spomenem
51. ... Sad pravi očito da san ti veran bil
52. Dušo, šaljen pozdrav celovi tisuća
53. mlajahan ancipresu prilipa uresa
54. Da bi mi, vilo, moć krila učiniti
55. Blagosloven otac ki tu lipos začē
56. A sad na početku lašću noć sazivan
57. *Ripresa*: Molin te, gospoje, gospoje od svih vil'
58. Ovo misto okle siva
59. Po srid serca moga pozdravjan te, vilo
60. Pisma koja se na Pervi od Maja piva. *Ripresa*.
61. Pivanje koje se piva kod kuće Nevistice
62. *Ripresa*: Dobro mi ti prošli sveti dni korizme
63. Mīsec dana jur je prošā
64. Rožice rumena, kripo od mladosti
65. Dobar mi ti večer, bila golubice
66. Gospoje i vilo, angelska liposti
67. Projdoše Božići i s njin mlado lito
68. Pozdravljan te, dušo mila
69. Sve mi se tako mli i mislin prez reda

70. Veseli ako bi uzrok ki je kada
71. *Ripresa*: Gospojo i vilo, angelska liposti
72. *Ruger in šćavo*: A ti vilo i božice
73. Pisan koja se piva u jutro u Nedilju Cvitnice. *Ripresa*.
74. *Ripresa*: (Na) dobro ti Božić, vilo i božice
75. Jedno jutro rano podoh kroz goricu
76. *Ripresa*: Dobro mi ti jutro, jasna moja zoro
77. Dobar mi ti večer, pisance hizdavi
78. Ja goricon hodeć, a ti poljen ploveš
79. Dobar mi ti večer, gerličice mlada
80. Pokla san te pital ne bi mi sramota
81. Di sokol za borić . . .
82. Dobar mi ti večer, neharna gospoje
83. Je'no jutro rano biše me pustil san
84. Odlučih život moj po moru povesti
85. Čemu ti je meni veselje i rados
86. Jedan dan san čuja u Lovranu gradu
87. *Ripresa*: Ah gorka spomeno, kada se spomenem
88. *Ripresa*: Dobar večer Bog daj ovdi mojoj vili
89. *Ruger*: Draga dušo duši moje
90. *Ripresa*: Neharna božice, ku dan i noć služin
91. *Ruger*: Nut me sliši, drago moje
92. Dušo iz parsi moih i gospoje moja.

Nimalo se ne čudimo tome što u ovoj zbirci pjesama, zapisanoj pred više od 200 godina, nalazimo odlomaka i pojedinih stihova što se i danas mogu čuti (premda sve manje) po našim primorskim mjestima. Tako br. 41. *O pusta kuntrado, vele ti si duga*, ili br. 57, koja ima i stihove:

*Blažena postelja, u kojoj počivaš,
I voda studena, u koj se umivaš.*

U Cigančićevoj zbirci, pa i u ovom izboru pjesama iz njegove pjesmarice, susrest ćemo niz odlomaka koje možemo naći i u tiskanim zbirkama, kao što su na pr. *Marjanska vila* Dujma Srećka Karamana¹⁷ (vidi u našem izboru pjesme br. II, III, VIII, X, XI, XXIV), *Istarske narodne pjesme*¹⁸ (br. III, IX, XXIV), *Narodne pjesme otoka Krka* Vjekoslava Šefanića¹⁹ (III, IX, XVI), pa i u gore spomenutoj *Bolskoj rukoveti stare lirike hrvatske* Josipa Badalića²⁰ (IX, XXVII, XXXII, XXXVII, XXXVIII, XXXIX) i drugdje. Stoga smo u ovaj izbor uvrstili nekoliko pjesama dosta iskvarena ili defektna teksta, jer i takav može imati dokumentarnu vrijednost za proučavanje ove poezije. Cigančić je zapisivao u svoju pjesmaricu pjesme koje su mu se sviđale, da ih može zapamtiti i pjevati,

te nije vodio računa o tome čija je koja pjesma, je li umjetna ili pučka. Najvjerojatnije je da ih je bilježio napamet, kako ih je slušao pjevati od drugih, i to ne samo u Lovranu, nego i drugdje, možda i u Dalmaciji. Bilježeći pjesme po slušanju, zapisivao ih je dosta nemarno, te ima nepotpunih pjesama i nerazumljivih riječi. Cigančića, prema tome, možemo smatrati jednim od najranijih po imenu poznatih zapisivača usmene pučke poezije. U njegovu kanconijeru naći ćemo više pjesama koje će biti i umjetna postanka, pogotovo što ih ima takvih koje su spjevane u dvostruko rimovanim dvanaestercima s prijenosom rime s kraja jednog stiha u sredinu slijedećega (tako vr. 4, 29, 32, 54, 59, 66, 70). Biti će tu i pokušaja vlastitog prepisivačevog versificiranja u leutaškom duhu i obliku, no to zahtijeva posebnu prouku.

BILJEŠKE

¹ Tomo Matić: *Iz hrvatske književne baštine*, Zagreb 1970, str. 150.

² »... u ovo jutro, ko jest prvi dan miseca cvitnja, običaj jest svojim najdražim ljubovcam pridvratja cvitjem i mirisnimi zelji potrusiti i visoke grane od vitih jel obtrecane cviti razlikimi na ulicah prid njih vrata usaditi i tuj svoje želje i ljubveni uzroci u pisnih pojući izreći«. Petar Zoranić. *Planine*, 1942, str. 74.

³ *Stari pisci hrvatski*, knj. II, JAZU, Zagreb 1937, str. 557, br. 832.

⁴ Među najstarije primjere takvih stihova treba ubrojiti i nedavno pronađene stihove iz XVI st. u jednom zapisu iz arhiva hvarske katedrale. To je odlomak pučke pjesme, u kojem se »nosac« djevojke uspoređuje s gradom Hvarom i njegovim »merličima«, tj. zidovima. Ta pjesnička figura poznata nam je iz raznih pučkih pjesama, u kojima se lokalizira sad u Budim, sad u Lovran ili Zadar i drugdje. (Vidi ovdje pjesmu br. III.) Zapis je pronašao dr Cvito Fisković.

U pučko-leutašku liriku treba ubrojiti i zapis u zadarskom rukopisnom zborniku s početka XVII st. (JAZU, arhiv, sg. I. a. 44), u kojem je zapisana i poznata pučka pjesma *A ti divojko šegljiva*. Taj zapis glasi:

*Ja pisah cić tebe, bila golubice,
diamanta zlamen jimaš srid bradice,
koju ja do smerti ne ću ostaviti,
a po smerti mojoj hoću ju viditi.
Na diljenju momu, srebarno putašce,
ostani mi s bogom me drago serdašce.*

⁵ Marin Franičević: *Čakavski pjesnici renesanse*, Zagreb 1969, str. 34.

⁶ Pažanin Ivan Meršić je 1647. god. tiskao zbirku svoje lirike pod naslovom »Mantinjade to jest pisni ljuvene za pivati u gusle svojijem divojkam.« »Serenate aliti matinade« spominje Hvaranin Martin Benetović u svojoj komediji »Hvarkinja«. Bakarska rukopisna zbirka s početka XIX st. (Iz arhiva JAZU) ima pjesmu *Zeleni moj bore*, koja ima stihove:

*Na drugom diljenju svaki list čini hlad,
ova matinjada tebi, vilo, na čast.*

⁷ Petar Kolendić: *Mršičeve Sloge ljuvene*, Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor, Beograd, god. II, 1922, str. 37.

⁸ P. Toschi: *Le origini del teatro italiano*, Torino 1955, str. 595; A. D'Ancona: *Saggi di letteratura popolare italiana*, 1913, str. 441.

⁹ Grga Novak: *Vis*, knj. II, Zagreb 1961. Na str. 269. Novak navodi: »Narod pjeva ove (tj. narodne) pjesme »na seljački način«, a neke na poseban način, koji narod naziva »rugar« ili poskočnica. Ove pjevaju ponajviše mladići svojim djevojkama, noću.«

¹⁰ Petar Kreković: *O strofama prvih hrvatskih pjesnika*, Vienac, Zagreb 1893, br. 1—10.

¹¹ A. Leskien: *Volkslieder von der Insel Curzola*, Archiv für slawische Philologie, Berlin 1881, B. V, str. 462.

¹² Vid Vuletić Vukasović: *Starinske hrvatske ljubavne pjesme*, Vienac, Zagreb 1891, br. 22.

¹³ Josip Badalić: *Bolska rukovet stare lirike hrvatske*, Građa za povijest književnosti hrvatske, JAZU, knj. 17, Zagreb 1949.

¹⁴ Olinko Delorko: *Narodne pjesme o. Brača*, Narodna umjetnost, 1974—1975, br. 11—12, Zagreb 1975, str. 166—167.

¹⁵ *Vienac*, Zagreb, 1879, br. 7.

¹⁶ Livelli Marchi, rukopis Naučne biblioteke u Splitu. Signatura M7, 1.89.

¹⁷ Dujam Srećko Karaman: *Marjanska vila ili sbirka narodnih pjesama sakupljenih u Splitu*, Split 1885, ²1899, ³1910.

¹⁸ *Istarske narodne pjesme* (u redakciji V. Cara Emina), Opatija 1924.

¹⁹ *Narodne pjesme otoka Krka, prikupio i bilješkama popratio Vjekoslav Štefanić*, Zagreb 1944.

²⁰ Josip Badalić, o. c.

Ripresa

I

Vesele božice, cvite od mladosti,
Svemu svitu mila, jedina liposti;
Žarko sunce moje, moreš li podniti
Vidit mene verna nemilo umriti.
Svemu cviću diko, kraljice ljubljena,
Lipa ma priliko, ružice rumena.
Ja videć rumen cvit, Bože od ljubavi,
Meni se obrati, moj vence gizdavi.
Koliko si dokle, sunčena svitlosti,
Budući ranila, angelska liposti.
Viola si čudna meu cvičen dika,
Garoful rumen cvit, kruno lovorika,
Mažunara drobna na svitu izbrana,
Samo Lovran gradu na slavu podana,
Tulipane verni ki mi vilu braniš
I liposti tvojom ki im serce raniš.
Murtulica drobna neka si rumena,
Nego vila moja drobna i zelena.
Rožice rumena svarhu cvičen dika,
Kako cvitit uživaš jer si danica.

II

Joh moja žalosti, joh moje skončanje,
 Tužna (ma) mladosti i moje ufanje;
 Kad moje služenje na ništar ne priman,
 Često dohोजenje odgovora niman.
 Sada san oda svih zapušćen na svitu,
 Sarce moje ima tugu vikovitu.
 Kada zlatnu kitu ne mogu doteći,
 Otiću po svitu tužice terpeći,
 Suzice roneći po moru gredeći,
 Suzice roneći po zemlji hodeći.
 Sad pri licen tvoim nećeš me gledati
 Jutron ni večeron tužice imati.
 Jere ću oda(jti), veruj mi gospoje,
 Da virnosti najti nećeš kako moje,
 Verno čelo tvoje ti meni obrati,
 dopusti mi gospoje tebe celivati.
 A sad na dilenju, biserna krunčice,
 Rastu krila tvoja ter primi služice.

(Str. 4)

Prva dva stiha ima pjesma *Očajnik* u Marjanskoj vili D. S. Karamana, Split, 1885, str. 76.

III

Da bi mi moći nje ruse kosice
 U venac saviti kano zlatne žice;
 Još kad ih zaplete u jedan svoj trak,
 Reka'(b') da uresi dušice bili vrat;
 Još kad ih pribodeš zlatima jaglama,
 Rek bi da procvita nebo nad zvizdama.
 U tebe je čelo vedrije od neba,
 Ko ne krije oblak, ni sina nijedna.
 U tebe su oberve, pod nima dva oka,
 Kako dvi danice od sunca istoka.
 U tebe je nosac srid lišca usajen,
 Kako no Lovran grad merličin ograjen.¹
 U tebe su usta, kada progovore,
 Reka bi da vrata od raja otvore.
 U tebe su zubi drobnij mali usti,
 Koji se pristuju (u) rumeni justi.
 U tebe je bradica, po srid nje jamica,
 Na sluzinu sercu žestoka ranica.
 U tebe je vratak i široka pleći,

Ki me čine, dušo, većkrat kasno leći.
U tebe su ruke u mišica(n) jake,
Ke su odgojene za mlade junake.
U tebe su persa kako ravna poja,
Na nje dvi jabuke rajskoga pokoja.
U tebe su noge, ka(d) no protrepeću,
Reka bi da droban biser ispo(d) sebe meću.
Ali te, dušice, ni majka rodila,
Nego je višnji bog Angela stvorena.
Ali si uzela Angela priliku,
Ter ju sobon nosi, da ti je za diku.

(Str. 7)

¹ Vidi: *Marjanska vila*, str. 72; *Istarske narodne pjesme*, str. 62; *Narodne pjesme otoka Krka*, str. 85. i druge zbirke. O. Delorko: *Narodne pjesme o. Braća*, Narodna umjetnost, Zagreb, 1974—75, br. 11—12, str. 212.

IV

Učer mi rekoše, ti me avizati,
Da ne gre(n) . . . ovdika kantati,
Jer da će mi dati po kosti palica,
Kuju će priati od jaki' dečića.
Ali moja škina¹ mlohava odveće,
Ali i desnica izbojat se neće.
Kad vitar ne kreće, bor se ne leluje!
Neka vanka zajde, koji se zlo čuje.
Kanta' ću na despet,² strada³ j(e) općena,
A neću ticati (u) vrata poštena.

(Str. 9)

¹ Talijanski: leđa; ² talijanski: prkos; ³ talijanski: ulica.

V

Uresna božice, razbludo ma mila
Prilipa deklice, kruno lipih vila;
Gizdava liposti, prilipi tvoj ures
Da nije grijota rekal bin angel jest.
Nemoj mi zamiriti sfitla ma danice,
Da uzeh slaviti angelsko tvoje lice.
Zač takove mladosti do sad se ne rodi,
Ni ista danica ča sunce ishodi.
Takove liposti ni majka rodila,
Od kad je postal sfit ni takova vila.
Tvoja lišca bila neka mi oproste,

Vu ni je'ne vile ni takove lipote.
Liposti sfe ine i lipe mladosti
(Da) misto učine tvoj lipoj liposti.
Lipe oči mile lipotom ke sjaju
Te su mene srile u ljubljenu rajju.
Oči ke sjaaju na lipi obraz tvoj,
Ni ti ji u rajju, gospoe svih gospoj.
Napokon ti sivaš lipoton u slavi,
Ku majku dodivaš s bogon od ljubavi.
A sad ostaj s bogon, dušo, ma radosti,
S bogon, lipa vilo, s bogon ma sfitlosti.
S bogon, dušo mila, s bogon, ma danice,
S bogon, dušo mila, s bogon, ma gerlice.

(Str. 21)

VI

Ripresa

Ovi dan božića na dobro prišal bud'
Tebi na godišća, svin sudni dan bud'.
Bud' tvoji liposti dobro prišal ovi dan
S velikon radosti Pokladi i Vazan.
Priveseli vas tvoj stan, sve dni veselia,
I mene ovi dan s tobom nahodia.
Neka bi imila, dušo moje mladosti,
Pun svaki grad i stan sudeć veseliti.
Gospoda velika, mista, sela i dvori,
Veselja razlika čini svaki sbori;
I angelski kori sad veselo poje
Na nebeskih gori, di svi sveti stoje.
Di svi sveti stoje tuti imaš priti
Na tvoj sudnji dan, cvite plemeniti.
Jer si od plemena i od svake liposti,
Na ovi dan božića podaj mi milosti.
A sad na dilenju vesel ovi dan božića
Budi verno s tobom, dušo, mnoga lita!

(Str. 53)

VII

Ripresa

Probudi se ako spiš, nebeska božice,
Probudi se prilipa, rumena rožice.
Probudi se ako spiš, svako dobro milo,

Probudi se ter ukaž' tvoje lišce bilo.
Probudi se ako spiš me vedro sunašce,
Probudi se, ne rani me gorko serdašce.
Probudi se, ne davaj, ah, gorke žalosti,
Probudi se, meni daj ljubljene radosti.
Probudi se, ah di si, ma vilo pribila,
Probudi se cvite moj, ne budi nemila.

...

A sad na dilenju, me žarko sunašce,
Ostani mi s bogon me drago serdašce.

(Str. 56 i 64)

VIII

Ripresa

O pusta kuntrado, vele ti si duga,
Kada mimo projden obajde me tuga.
Kad mimo te projden ne smin se obratiti,
Ako se obratin, pritu me ubiti.
Ako me ubiju, a prid kućon tvojon,
Ki će biti uzrok ne' ti smerti mojoj.
Ako me ubiju, budi fala bogu,
Smerti san podložan, uteć noj ne mogu.
Ako me izidu tičice lovice,
Tu ću smert podniti rad tebe, božice.
Ako me pojidu vuci tere lavi,
Tu ću smert podniti rad tebe, ljubavi.
Ako li umren, umrit ću po' zemlon,
A vi me kopajte stran puton pod jelvon,
Di no je liti hlad, a zimi sunašce,
Evo, budi, dušo ma, veselo serdašce.
Kada budu onde na ladi prohoditi,
Ondi oće oni trujni počinuti.

Svaki će mi reći, pokojna mu duša,
Da bi mu na grebu izrasla rožica.
Kada budeš ondi pohodi(ti) s kima,
Na misto strelice pokri' me kosima.
Kada budeš prohoditi drugima,
Na misto vodice poros' me suzama,
Paka ćeš mi reći, pokojna mu duša,
Da bi mu na grebu izresla rožica.

I to ćeš mi reći, to ti budi dosti:
Toti počivaju moga draga kosti.

(Str. 57)

Prvi dio ove pjesme ima pjesma *Ljubovnikovi jadi* u Karamanovoj Marjanskoj vili, str. 89.

IX

Tvoj pogled ljubleni početak ljubavi,
Tvoj obraz rumeni kad meni obratiš.
Iz obraza tvoga sunašce isiva,
Tvoji(n) me pogledon, Gospoje, dozivaš.
Pogledaj, pogledaj na mene gospoje,
Kad mimo te projden rad liposti tvoje,
I pogleda svoga ti meni ne krati,
Kad se serce moje za tobom obrati.
Jer da ne pomisli(š) da te san zabio,
Ni da san se tebe, vilo odveržio.
Jer si meni draga nada sve gospoje,
Nazvati se očeš sama serce moje.
A ja ne virujen, nit ću virovati,
Da se nećeš, vilo, na me smilovati.
Jur bi se smilila turkinja za roba,¹
A ti se neć' na me, služicu vernoga.
Jur bi cerne gore moj plač uslišale,
I morske pučine bi me utišale.
Ma te ovo molju, cvite moj rumeni,
Da se ne oholiš tako proti meni.
A sad na dilenju, čista zlata vita,
Žilju moj pribili, vilo plemenita.

(Str. 58)

Vidi: J. Badalić: *Bolska rukovet stare lirike hrvatske*, Građa za povijest književnosti hrvatske, knj. 17, Zagreb 1949, str. 36, br. XI i str. 45, br. 20. Vienac uzdarja narodnoga o. Andriji Kačiću Miošiću, Zadar, 1861, str. *Istarske narodne pjesme*, Opatija 1924, str. 111; V. Štefanić: *Narodne pjesme otoka Krka*, Zagreb, 1944, str. 146, 150.

X

Ovo je početak od moje ljubavi,
Oću van praviti, sokole gizdavi.
Jer kada upravin u tebe pogled moj,
Oni čas ostane prez serca život moj.
Još ti nije dosti ta tvoja lipota,

Ka me čini hodit, dušo, pre(z) života.
Ni li to hrihota, nepravda, znaj, moja,
Da niman života kad te ne ljubin ja.
Kako ću pokoja na svitu imiti,
tužna mladost moja tebe ne ljubiti.
Pria hoće biti pre(z) sunca nebo i svit,
Nego ga biserna venceton ne ljubit.
Pria će procva(s)ti more cvičen svojin,
Na svit se raspasti po komu ja hodin.
Pri će dojtí nebo doli zemljon stati,
Nego tvoja ljubav s mojon se rastati.
Pri će se razorit dva mira o grada
Nek se razlučiti, dušo moja draga.¹
Pri će se razlučit duša, mila draga,
Nek ću se ja s tobom, moja bila vilo.
(Pri će se rastati)² nebo sa zvezdami,
I još ki postavi ljubav mezu nami.
Na diljenju mome, javore zelen mlad,
Koji se obratjaš perlami (sa) svi stran.

(Str. 60)

¹ Vidi *Marjanska vila*, str. 65. ² stoji: još li obraz star. Dopunili smo prema *Marjanskoj vili*, str. 59.

XI

Ah gorka spomeno, kada se spomenem
Od pervanje stvari moje serce vene.
Kada o'di dojden, di san ovo sada,
Gorko, joh, ja usnem i serce mi pada,
I od gorka jada, joh, sada govorin,
Ča se od ljubavi onda ne umorih,
Budući darovan od boga od ljubavi
S jedinon lipoton ku san bog ostavi.
On obraz gizdavi ki pravo sivaše,
Gledajući draga trikrat uzdisaše.
Kada se spomenen, ah, gorka spomeno,
Di je ova vila, serce me izranjeno.
A sada, kontrado, pomoz mi plakati
I tvoju dragu vilu gorko milovati,
Jer si izgubila od mladića gledanje,
U dne i u noći slatko njega ufanje.
A najveće moj razgovor ljubljeni,
Ki san sada ostal sluga ne izranjeni,
Videći krudelu, ah joh, vilu sada,
Strilja mi serdašce kad gre priko grada.
Jer je mertva sada, tila bi me viditi,

Prokleta ljubavi, ka me čini umriti.
Ah, oni mahnuti, ki ženi viruju,
Svih čine viditi, privareni ostaju.
Sama ti si mogla mene sloboditi
O' te zale smerti ča će se zgoditi,
Jer u tebi stoji meni život dati,
S pravdon ja govorin, nemoj, dušo, spati.
Ti si se hvalila, ti i tvoja mati,
Da san te ja pital za blago imati.
Pokaži mi, dušo, ki su te prosili
I ki su za tobom zlat persten nosili.
Ali, dušo draga, ja veće ne haju,
Nemoj se faliti da te tri pitaju.
Ako te buden pital, ter mi te ne daju,
veće njin zafalin, neg da mi te daju.
A sad na dilenju ne ću nigdar ovdi doći
Za ne skončat život na moje misto poći
I za spomenu se moje drage moći.

Finis

(Str. 68 i 124)

Nekoliko stihova ove pjesme možemo naći u Karamanovoj Marjanskoj vili, str. 38, u pjesmi *Neistinito hvalisanje*; zatim u pjesmi *Ljubi me* u Istarskim narodnim pjesmama, str. 106. Vidi ovdje br. XXIV.

XII

Dušo, šaljen pozdrav celovi tisuća,
Ja ti nosin ljubaf tvoj veran služica.
Dušo, ovo vidiš da mi se skončati,
Tebe milo želeć, moj cvit utergati,
Dušo tvoje ruke jur da me zagerle,
Zač ljublene muke s tebe su me sterle.
Dušo, možeš pomoć mene ranjenika,
Niman se Pav morit nimajuć dat lika.
Dušo, kad me moriš, ku teš plaću imati,
Kad mi greb otvoriš na me ćeš plakati.
Dušo moja draga i moja gospoje,
Rad koje se cipa moje serce na troje.
Dušo, jur se hoti na slugu smiliti,
Koj će te na svitu po sve dni služiti.
Dušo, nije na svitu ni jedna gospoja
Za kojon se smani tako mladost moja.
Dušo, ti si gospoja i bit ćeš mi uvik,
Dočim greb podrine ovi moj trudan kip.
Dušo, drago ime mon sercu povitu,

Vezana koja me vodiš po sve(n) svitu,
U sebi sad primine, dragi rumen cvitu.

(Str. 71)

XIII

Mlahajan ancipresu prilipa uresa,
Ki se toti goji, lipo si poresa.
Vami se pristoji od njega krunčica,
Jer ste u Lovranu najliša mladica.
Vi ste košutica, o(d) ljudi božice,
A vi ste podobna bile golubice.
Te vaše kosice traci svaka zlata,
S kimi ste služicu vezali okol vrata.
A vi druge ste, ke ne slište slugu,
Nego moreći ga ter podate tugu.
Ne bu'te krudela, draga Paunice,
Nego milostiva, sladka dušice.
Kad veržete na me cernoga oka trak,
Gore me umorite, nego sunčeni zrak.
Neću prikazati, jušto van govoru,
Vašu velu lipos zelenomu boru,
Jere svakon dikon narešena jesi,
Kako kad angelak doleti z nebesi.
A sad na dilenju, medena ma vilo,
Vami priporučan moje tužno tilo,
Ko van ima biti u ljubavi milo.

(Str. 72)

XIV

Ripresa

Molin te gospoje, gospoje od svih vil,
Priklon uši tvoje, ter slišaj gorki cvil.
U gorkoj žalosti svak ovdi tuguje,
Velikoj gorkosti, ku tebe začuje.
Ajmeh, joh, ča mi je, da čuje svaki glas moj,
Zač mene ne čuješ, a ti znaš da san tvoj.
Da bi mi, vilo, moć tebi pako priti,
Kako me nepokoj za te čini mriti,
Čini bih, joh, polit suzama tvoje lišce,
Na pokoj sercen prit na moje tužice.
Ne mogu virovat tolika da lipost

U sebi ne ima ku godir samilost.
Može bit na plač moj da će se smiliti
I tužno serce me na pokoj smiriti.
Blažena postelja, u kojoj počivaš,
I voda studena, u koj se umivaš.¹
Kad mimote projden svojima nogama,
Misto svete vode pokrij me suzama.
Još ćeš mi reći: Pokojna dušica,
Da bi mi na grebu izrasla rožica.
Da biti na grebu izrasal zelen bor,
Da bi se skupile tičice sa svih gor ...

(Str. 77)

¹ Vl. Bersa; *Zbirka narodnih popievaka (iz Dalmacije)*, Zagreb, 1944, str. 34 i 254, br. 264.

XV

PISMA KOJA SE NA PERVI OD MAJA PIVA

Ripresa

Dobro mi ti jutro od kola od Raja,
Na dobro ti svani prvi dan od Maja.
Ustani gospoje, vrime je o' zore,
Al si naučena da te dragić zove.
Ustani gospoje i otvor' tvoj prozor,
Pogledaj na slugu ki ti je posul dvor.
Ustani gospoje zora je počela,
A tvoja kuntrada cvićen je procvala.
Tebi se pristoji prid vratin zelen bor,
Cvićen razlikovin da ti se pospe dvor,
Tebi se pristoji na glavi krunica
Kako no Jeleni, ča je cesarica.
Lipja si ne božica divnom koju prave¹
Ali cesarica Jelena ku slave.
Al verna božica, al mudra Palade,
Al vela kraljica ugarske posade.
Elena Trojana da bi živa bila
Ton tvojton lipoton nju biš pridobila.
Počtenoj manorod (?) bi oj se učinil,¹
Ne bi veran sluga za nju se prominil.
Vas bin svit za te dal, ča je vele reći,
I san sebe prodal za tebe imeti.
Vas bin svit za te dal i ča je na svitū,
Kad bin bil gospodar tak rumenu cvitu.
A sad na dilenju ne mogu reć ino,

Uživaj sla'ki san, dobro me jedino.
A sad na dilenju parvi dan od maja
Ostani mi s bogon krunčice hizdava.

(Str. 81)

¹ Ovaj stih je dat prema čitanju Kukuljevića u *Viencu*, 1879, br. 7, str. 108.

XVI

PIVANJE KOJE SE PIVA KOD KUĆE NEVISTICE

Ripresa

Nevistice mlada na ovomu piru,
Bog ti daj poživiti mnogo lit u miru.
Bog ti daj sve danke živit u radosti,
Da ne bi poznala ni je'ne žalosti.
Bog ti daj uživati radosti velike,
I broja imati poštenja i dike.
Bog ti daj nanosit ruha čerjenoga,
Kako no maslini lista zelenoga.
Bog ti daj imati sinka redovnika,
Koji bi ti bio svemu rodu dika.
Još ti bog daj mladoj jednu divičicu,
Koja će ti zibat ostalu dičicu.
I još ti bog daj od tvojega roda
Roda i poroda do trećega roda.
Da bi svih čuvala kriposti malo dan
I mira deržala poštenje za vas stan.¹
Sjala prid gospodon nje lipos i dike,
I čestitin plodon plodila uvike.
još sve ča žudi moje serce tebi,
Da bog isti dušon potvardi na nebi.
Na mome dilenju, nevistice mlada,
Ja ti priporučan: ki sa tobom spada
Ljubi ga i gerli, dušo moja draga.

(Str. 82)

¹ Prema Kukuljevićevu čitanju u *Viencu* 1879, br. 7, str. 108. Varijantu ove pjesme ima Štefanićeva knjiga *Narodne pjesme otoka Krka*, Zagreb 1944, str. 97, u pjesmi *Nevistice mlada*. Vidi i O. Delorko: *Ljuba Ivanova*, Split, 1969, str. 102, br. 100, zabilježena 1966 .god. na otoku Hvaru; Isti: *Narodne pjesme o. Braća. Narodna umjetnost*, 1974/75, br. 11—12, str. 221, br. 53. Dunja Rihtman-Šotrić; *Narodna tradicionalna muzika otoka Braća, Narodna umjetnost*, 1974/75, br. 11—12, str. 254.

XVII

Ripresa

Dobro ti mi prošli sveti dni korizme,
Izajdi na prozor, moje sla'ko ime.
Evo radosna noć nedilje cvitnice,
Primi, dušo, cvića u bile ručice.
Primi ga od mene ovu noć cvitnice,
Nek se s nome resiš, me' druge mladice.
S njim ću ti sakriti ljubaf ku ti nosin,
I da me udiliš, ča o' tebe prosin.
S(amo) ću prositi ja tebe, gospoje,
Da ti lipo spleteš rusi kosi moje.
Da postaviš venac i na livu stranu,
Nek slugi izličiš ovu gorku ranu.
Kada se oputiš drugama u šetnju,
Sluga ki te slidi noseć slavnu kitu.
Njome se pristoji venac na glavicu
I zlati par(s)tenak na desnu ručicu.
Vrati se veselo o' kuće drugama,
Ter venac napravi s bilima rukama.
Ako vas i sritin vašimi drugami,
Klobukon u ruci (de) voto¹ vas pozdravin.
I ti me pozdravi i prigni glavicu,
I lipin pogledon obgledaj služicu.
A sad na dilenju bog ti daj dobru noć,
Angeli nebeski bili ti u pomoć.

(Str. 84)

¹ Talijanski: ponizno, pobožno.

XVIII

Rožice rumena, kripos od mladosti,
Svakomu si draga, jedina liposti.
Garofule cvitu, cviće plemenito,
Sud lipša mirlisa, cviće plemenito;
Jesamine bili, biliji od mlika,
Pun svake kriposti, duđuć sercu lika.
Tulipane verni, ki resteš u zelje
I s mladon travicon, kon si u veselje.
Još bin otil reći od jacentu cvića,
Da bi ja u njemu lipos plemenita,
Kano u nastroju, ki oćeš žutinu,

Ti se sutra vidit u noć u vedrinu.
Ako malo rekoh o' cvita Rožice,
Nek mi bude prosto od moje božice.
Ako malo rekoh garofula cvita,
Neka meni prosti vila plemenita.
Još pitan proštenje cvitu jesaminu.
Za svoja mirisa pušta svu žeščinu.
A ti, tulipane, meni češ prostiti
I od moje vile milos isprositi.
Nek pitan proštenje od cvita jacinte
I još na strani od cvita rožice.
A sad na dilenju, cvite izabrani,
(T)i još podaj lika mojoj gorkoj rani;
Moja dušo draga s bogon mi ostani!

(Str. 87)

XIX

Dobar mi ti večer, bila golubice,
Nu, jur usliši glas vernoga služice.
Ljudi mi govore da te se ostavin,
A ja neću nigdar, cvitu moj gizdavi.
Ljudi mi govore da nisan nigdar tvoj,
Ča san ti učinil, rumeni cvitu moj?
Ljudi (mi) govore da mi nećeš dobra,
A mene tvoj pogled daje razgovora.
Ne viruj, dušo ma, ča ljudi govore,
Jer se stara ljubaf razdeliti ne more.
Da mi se moć naći, moje izabrane,
Molil bi merkle noć da nigdar ne svane;
Tere merkle noći, koje se svak boji,
A najveće vila, ka se za me goji.
Da bi mi ljubiti lišca sva ljubena,
Bila bi mi duša u raj usajena.
Ne mogu virovat, nit će tako biti,
Da češ poginuti, moj cvitu plemeniti.
S kordunom zelenim ili zlatnum trinun,
Jer je moje serce vezano tužicun.
S tvojega govora tancu se ne smiri,
Ni tvardi mramore nikadar ne 'zviri.
Ako san nesričan, fala budi bogu,
Smerti san podložen, uteć njoj ne mogu.

(Str. 89)

Posljednja dva stiha slična su onima u pjesmi *Ljubavnikovi jadi* u Marjanskoj vili, str. 89 i 91.

Ripresa

XX

Neharna božice, ku dan i noć služin,
Plač gorke tužice zaplaka' ću, čuj mi.
Zato ja odluči(h), prokleta gospoje,
Ter veće ne služit jadno serce tvoje.
Sve služenje moje prokleta ti bilo
Ljubavi takove, moja neharna vilo.
Počet ću proklinat od verh glavi tvoje,
Znat ćeš da usliša bog proklestvo moje.
Prokleti ti vlasi u kosu spleteni
I moji uzdasi stojeći u tebi.
Prokleta ti čelo i s nima obarve,
Cić koje lišce moje venulo do merve.
Prokleti (ti) oči i tvoj nos pribili,
Prokleta ti usta, u nji zubi bili.
Prokleta ti budi u lišcu bradica,
Proklete ti persi i sva tvoja glavica, ...

(Str. 90)

XXI

Projdoše Božići, s njin i mlado lito,
Ja te ne darovah, moja zlatna kito.
Ma evo nastojin, sada na tri kralji,
Kad se meu sobon darivaju dragi.
Ja tebe, dušo ma, darivan jabuku
I jošće za time zlat persten na ruku.
Jere od istoka dojdose dan ovi,
Tere donesoše tri verni darovi.
Jer dari kakovi, mir, tamjan i zlato,
Cit tebe se ponosi vas svit obilato.
Onda sunce žarko prez reda svitlo bi
I serdašce svako veselo u sebi.
Tako i ja tebi dojden veseleći,
Kako moja duša želi raj doteći.
Daruj mi pokoja, zašto san oblito,
Dragi se daruju na ovi dan skrovito.
Ostani mi s bogon moja slatka kito!

(Str. 91)

XXII

Sve mi se tako mli i mislin prez reda,
Da mi (te) svak ljubi, ko mi te pogleda.
Sve mi se tako mili i misln u sebi,
Ko s tobom govori da me mrazi tebi.
Sve mi se tako mli, da tvoje lišce bilo
Nigdar se mane neč ukazati milo.
Sve mi se tako mli, da oči ljubleni
Sretan pogled daju, a nesričan meni.
Sve mi se tako mli, da bile očice
Meni vazda prite primudre tužice.

...
Sve mi se tako mli, zbogon mi ostani,
Da li ćeš dati pomoć mojo(j) gorko(j) rani.

(Str. 94)

XXIII

Pisan koja se piva u jutro u Nedilju
Cvitnicu

Ripresa

Ustani, cvitu moj, pren da spiš slajahno,
Sluga te tvoj zove, ustani lagahno,
I opleti venac ki ti se pristoji,
Cvićen razlikovin kakono gospoji.
Zato imaš znati, da svaka Rožica
Venac će nositi kad svane cvitnica.
Zato tvoj služica će ti ga viditi,
Jeda bi pri svakom mogla uhraniti;
Venac postaviti na čistu glavicu,
Kakono obično na istu cvitnicu,
Jer da bi božica svaka zatravila,
Aliti ručicon cvića nadarila.
Sada te izajti sve božice na zbor
Venac razgledati pri sunca za izgor.
U ke bude lipi, nju ćeš proslaviti
I ostat božicon, svi će ju slaviti.
Zato se ne lini s postelje ustati,
Jeda bi se mogla božicon zazvati.
Ustani i hodi ter mi se ozovi.
Na dobro ti svani cvitnica darovi,
Da tebi dugo lit procvita tva lišca,

Kakono žilja cvit, al kako rožica,
I još svè ča žudi moje serce tebi,
Da bog isti dušon potverdil na nebi.

(Str. 98)

XXIV

Ja goricon hodeć, a ti polje(n) ploveš,
Drugima se gledaš, a moja se zoveš.
Očima me gledaš, sarce(n) jamu kopaš,
Druzin sfilu predeš, meni konop motaš.
Ma si se ljubila, i oči ti kažu,
I lišca rumena koja ti ne lažu.
Ma si se ljubila na moji' očiju,
A što biš činila, 'di te ja ne vijū?
Ti si pronosila i mene i moj rod,
Nu ti se obazri na tvoga oca dom.
Ti si pronosla, dušo, moje stvari,
Nu ti se obazri ča su tvoji stari.
Ma si se falila ti i tvoja mati,
D san te ja pital za blago imati.
I još mi pokaži ki su te prosili,
I ki su za tobom zlat persten nosili.
Ali, da ti rečen: Ja veće ne haju,
Nemoj se faliti da te tri pitaju.
Ali si mahnita, al pameti nimaš,
Ki tebe pitaju svin se obećivaš.

(Str. 106)

Vidi ovdje pjesmu broj XI. Vidi i *Marjansku vilu*, str. 38 i 39. te *Istarske narodne pjesme*, Opatija 1924, str. 106.

XXV

Pokla san te pital, ne bi mi sramota,
Bog me je liberal tvojega života.
Ja za te ne hajen, ni za tvoje blago,
Ja ću najti vilu, ku je meni drago.
Jer kad vidiš vilu u dvoru mojemu,
Žalosna ćeš se nać' u sercu svojemu.
Još ću lipšu vilu o' tebe ljubiti,
Koja će u dvoru mojemu služiti.
Ja ću vilu naći, dražja mi će biti,
Ka će moju mladost uvijek ugoditi.

Jer mi mendu daješ, ovomu mladiću,
Da ni dobar ljubiti gizdavu divicu.
Pokle ti nisan drag, nisi ni ti meni,
Vrati mi zlat persten, a ostalo tebi.
Vrati (mi) zlat persten i ostalo vele,
Nemila gospoje, pri' velike gvere.¹
Nisan jih dotekal prez znoja ni truda,
Nego mi ji vrati pri' većega ruga.
Ma 'oću da izajde godišće ali dva
Da ti ne će priti nijedan junak mlad.
Ma, ako dojde, vilo, i ne vele bogat,
Veselo ga primi, nemoj mu mendu dat.
Od kad san te pital, ja te zвах gospojon,
Od kad san te sljubil, narugah se s tobom.
Ovo san došetal blizu dvoru tvomu,
Jeda se obratiš plačnu sercu momu.

(Str. 110)

¹ Talijanski: rat, borba.

XXVI

Je'no jutro rano biše me pustil san
I uze' kitaru i idoh (z) kuće van.
Kitarice moja, odnes' mi tužice,
Za dvoron kad budeš dragoj mojoj vili.
Kitarice moja, odnes' mi tužice,
Pa ću ti skovati (sve) od zlata žice.
Sve od zlata žice, od srebra pokrov tvoj,
Podanj se kupile sve vile na izbor.
Nemoj da priminu (pri') svitile danice,
Ka prosu sviltinu kroz prozor tamnice.
Ta vaša lipota čini mi o'di prit,
Rad koje ne mogu živiti ni umrit.
Rad koje izgubih prijatelje moje
Služeći tebi, hizdava gospoje,
Rad koje podnosin vrućinu i studen
I od oštra mača malo bih ne ubjen.
Mač ću postaviti na zemlju, gospoje,
Puntu ću obernut, smer' ću sebi dati,
Pokle ne bih dostojan vaš se sluga zvati.
Služi! san po sve dni prez mita i plaće,
A da san doma stal okerpil bin gaće.

(Str. 114)

XXVII

Odučih život moj po moru provesti,
Moleći brodarka, ne hti me odvesti,
Rad liposti tvoje odlučil san poći,
Dušo draga moja, komu ću te oći?
Ja ću te upisat (u) šćítak pereni,
Sobon ću te nositi, moj cvite rumeni.
Kad me želja dojde šćíta perenoga
Ima(n) se naljubiti cvita rumenoga.
Odučih životon po moru hoditi,
Molju te, vil moja, nemoj me zabiti,
Nego se spomeni o' tvoga služice,
Tako ti ljubavi i tvoje dušice.
Spomen' se od mene na tvomu prozoru,
A ja ću o' tebe na sinjemu moru.
Spomen' se od mene kudiljicu preduć,
A ja ću o' tebe, vilo, jidro vezuć.
Spomen' se od mene vidro vode noseć,
A ja ću o' tebe za vesalce vozeć.
Svuda di budeš, s(v)uda budi 'zame,
A ja ću, dušo ma, svakin dobron za te.

(Str. 116)

Vidi pjesmu *Probud' se, gospojo* u Badalićevoj Bolskoj rukoveti pod brojem 1.VI u njenu drugom dijelu (str. 86).

XXVIII

Čemu ti je meni veselje i radost,
Ma ka' će uživat zemlja moju mladost.
Čemu mi je meni gledat tuje blago,
Kad ne može biti uvik moje drago.
Ja sritih ljutu smert i s njun san govoril,
Vele ju san molil da me ne umori.
O smerti ohola ka sviton vojuješ,
Ni stara, ni mlada ti ne razbiruješ.
Primii bože daj za grih moj pokoru,
Pri neg se podložin smertnomu umoru.
Ma da mi je umrit, ne od smerti nagle,
(I) da bi mi znati plaću li me mlade.¹
Plakat će me mlade i zviru posrid gor',
Zlatni dijamante, u vile moje dvor.
Plakat će me zviru posrid crne gore
I mlade gerlice pokraj hladne vode.
Ako (li) umren, umrit ću o' žeje,

A vi me kopajte po srid zelene jelve.
Ako (li) umren, a vi me kopajte,
Pokraj greba moga ružicu postavte.
Naglave ružicu, na noge zelen bor,
Podan se skupite sve vile na izbor.
Ako san i umril, još nisan ukopan,
Dojdi, drago moje, ter mi se nagledaj.
Ako san i umri, još san u posteljici,
Pojdi, drago moje, ter mi se naplači.
Dojdi, drago moje, prija bila danka,
Neka se naplače moja stara majka.
Dojdi, drago moje, dojdi samnon stati,
Hoćeš razgovor ljubljeni imati.
Veseli se moja, veselin se bogon,
I moja se mladost veselila s tobom.

(Str. 117)

¹ Vidi: *Spomen-knjiga o Petru Hektoroviću Starograđaninu*, Split 1922, str. 42.
V. Štefanić: *Narodne pjesme o. Krka*, Zagreb 1944, str. 164, br. 48. *Istarske narodne pjesme*, Opatija 1924, str. 55.

XXIX

Ripresa

Dobar večer bog daj ovdi mojoj vili,
Da bi njon se vreda venci zlaton vili;
Da bi u poštenju sriću dočekala,
Da bi u vreda majka veseliju gledala.
Da bi ti protekal on biser meu prami,
Perle i diamant i kamen pridragi.
Perle se pristoje takovoj deklici
I zlati perstanac na desnoj ručici.
Neka bi se, dušo, druge začudile,
Kad bi ti persten zlatan na rukan vidile.
On ti se obeća vazda veran biti,
On ti milos pita oćeš se smiliti.
Ja ću tebe dati i jednu jabuku
I jošće za time zlat persten na ruku.
Kojega ćeš, dušo, veselo prijati
I jošće za time zlat persten na ruku;
Kada dari primeš tvojima rukama,
Ter ćeš odgovorit, dušo moja draga,
Da ćeš biti moja ti sada do vika,
I glason ljubljenin pivan tvoje dike.
Ja ću tebe služiti ća do smerti moje,

A ti meni podaj zrak liposti tvoje;
I podaj mi celof, dušo, od ljubavi,
I ukaži lišce, moj vence hizdavi.
A sad na dilenju, pod rožicon bilon
Sladak san uživaj (s) tvojon majkon milon.
Uživaj, uživaj, dokle ti se može,
A ja ću ovako, dokle bog pomože.

(Str. 126)

XXX

R u g e r

OD NEDILJE DO CVITNICE

Veseleći dan Cvitnice,
Vernu ljubava za kazati,
Ljubavi se svak utiče,
Svojoj vili čast pridati.

Primi, vilo, slugi tvoga
Kitu cvića, ku ti šaljen,
Željnu sestru ljubenika,
Ovo tebi dar pridajen.

Znaš da ti se pre pristoji
Reći slava veća mnoga,
Da plemenito serce stoji,
Ne odmećat dar ubogi.

Primi lipi cvit i . . .
Serce verno ljubovnika,
Cvit umire za lipoton,
Da ljubavi ni dospitka.

Primi dakle dobrovolno
Premalića dan veseli,
I prvi da sad dospien
Priporučan prijatelj,
. . . neće on dospiti
Tebe slaviti i krasiti.

(Str. 20)

XXXI

Nut promisli, ma gospoje,
I pridraga dušo moja,
Nu ti sliši slave tvoje,
Ti si sama ma gospoja.

Ti si najpri plemenita,
U poštenju kruna moja,
Ti si zlatna moja kita,
Od ke ufa duša moja.

Ti si tanka i visoka,
U tebi je svaka lipost,
U tebi su još dva oka,
U ki stoji svaka lipost.

Ti usivaš obervice
Po temu ti kako luci,
Pod (n)ima su dvi zenice,
Kako naraf sama odluči.

U tebi su žute kose,
Ki se klanja kako zlato,
Koje meni serce odnose,
Svak se čudi vele za to.

U tebe su bile ruke,
Koje svitle vazda sjaju,
Ali gorke rane (i) muke
Sercu mome aguth (?) daju.

Ali oćeš, ali nećeš,
Čini kako tebi drago,
Od pokle se sfa odmećeš
Sama jesi moje blago.

Da bin vidil radi tebe
Plamom gorkin pogoriti,
Ne bin kratil radi tebe
Serce, tilo izgubiti.

Ako li ga još izgubin
Za te tilo, ma liposti,
Umiljeno tebe molin
Da pokopaš moje kosti.

Tada reci, ovo j' oni
Koji meni poda viru,
Koj je za me suze ronil,
Ne(k) počine sada u miru.

Ostaj s bogon, anđeliću,
mili, dragi sokoliću,
Mili, dragi sokoliću
Ostaj s bogon, anđeliću.

(Str. 23)

XXXII

Caro volto adorato,
Lipa ti si, ma gospoje,
Tu di neve sei ornato,
U ko ufa serce moje.

In te solo io confido
Da ćeš vazda verna biti
E con dar ti vorei fornito
Slugu verna obljubiti.

Le tue treze in oro sponte,
Ke zaveza ljubaf u meni,
Il tuo peto diamante,
Koje rani serce u meni.

Occhi negri ma traditori
Ki ste vazda vi nemili,
Perche siete doi mori,
Gorke strile pripravili.

Sempre tempo benche tardi,
Ma smert daju ko vas ljubi,
E convien eser gagliardi,
Ono(n) slugi ko vas služi.

Bela bocha tdonde mira
Di se čerjen koraj goji,
E tal volta se ardira
Di pribili biser stoji.

Dar fin vojo a questo canto,
Falit, slavit tebe u vike,
Da mi aspeto aurato tanto,
O lipa si prez prilike.

(Str. 42)

Vidi u *Bolskoj rukoveti stare lirike hrvatske*, Građa za povijest književnosti hrvatske, knj. 17, Zagreb JAZU, 1949, str. 81, pjesmu br. LII *Caro volto mio adorato*.

XXXIV

R u g g e r

Gdi si, moja gerličice,
'Di si, biser moj gizdavi,
'Di si, uresna golubice,
Probudi se, san ostavi,
Ter usliši tužbe moje,
Joh, probu'se, ma gospoje.

Joh, probud se i na prozoru
Daj da vidin tvoje lišce,
Učini mi od mraka zoru
Tva lipota, ma kraljice.
Izličiči' ću rane moje,
Joh, probu'se, ma gospoje.

Dni u tminah sad provodin
Pre(z) veselja i radosti,
Sve putuje(n) i prohodin,
Ove(n) sluzi nie dosti.
... twardost pute moje,
Joh, probu'se, ma gospoje.

Ti ćeš reći ovo j' vojnik,
Ki se na smart tako klada,
Viruj meni da san nevojnik,
Ki nesrićan ovako vlada.
Rad ljubavi drage tvoje
Joh, probu'se, ma gospoje.

Vojnik jesan od ljubavi
I u sercu nosi(n) strile,
Niena lipos meni postavi
Ni ljubavi drage vile,
Nego samo obervi tvoje,
Joh probu'se, ma gospoje.

Tvoje obervi jači luči,
Oči tvoje strile jače,
S kima mene tužna muče
Oči, obervi tvoje sla'ke.
Primi, draga, tužbe moje,
Joh, probu'se, ma gospoje.

Već san samcan u nemoći
Radi tebe, vilo moja,
Joh, da bi mi samo moći
Reći da si duša moja.
Već bi prošle tužbe moje,
Joh, probu'se, ma gospoje.

Sad ostajen, neću veće
Zaglušati uši tvoje,
Jer strah me je da će reći:
Mlohav su riči tvoje.
Veće potverdi službu moju,
Veće se smili, ma gospoje.

(Str. 50)

XXXIII

R u g g e r

Lipo ti si premaliće
I rumena rusulica,
Lipe trave lipo cviće,
Da je lip(j)a ma deklica.

Lipa zemlja, lipe gore,
Lipe zviru, svaka tica,
Lipe vode, lipo more,
Da je lipja ma deklica.

Jesu lipa sva nebesa,
Sunce, misec i danica,
I najboja sva čudesa,
Da je lipja ma deklica.

Da se stanu sve liposti,
Od svi' ona jes kraljica,
Na ovon svitu ni mladosti
Kako lipja ma deklica.

Vami, dakle, prikladiti
Imaju se rajske dike,
Kad ne može na svit biti
Vami, dušo ma, prilike.

Vi ste u lišcu angel pravi
I Božica od ljubavi.
Golubica još pribila,
Ka je serce moje ranila.

Već oću se odiliti
Slavna svita od ovoga,
A tebe ću ostaviti
Srid pokoja ljublenoga.

Finis

(Str. 49)

Posljednje tri kitice preuzete su iz pjesme pod naslovom *Ovo misto okle siva* sa strane 78, koja pjesma je kontaminacija s gornjom pjesmom. Neke stihove ove pjesme našli smo i u jednoj kaštelanskoj rukopisnoj pjesmarici iz polovice XVIII stoljeća s naslovom *Ovo misto gdi mi siva*. Vidi ovdje br. XXXIX.

XXXV

Pozdravljan te, dušo mila,
Pozdravljan te, serce moje,
Rad ljubavi, ku ti nosin
I još o' dara, ma gospoje.

Pozdravljan te, narančice,
Pozdravljan te, moja vilo,
Pozdravljan te, jabučice
I gizarda ma gerlice.

Pozdravljan te, žilju bili,
Pozdravljan te, serce moje,
Rad ljubavi ku ti nosin
I odana ma gospoje.

Pozdravljan te, moj leute,
Pozdravljan te, ma božice,
Pozdravljan te, lastavice
I čestita golubice.

Pozdravljan te, mendulice,
I visoka moja željo,
I urešna ma deklince,
Ka' te vidin gren veselo.
A sad, dušo, ostaj zbogon,
Angelak mi budi s tobon.

(Str. 92)

XXXVI

Ruger in šćavo

A ti vilo i božice,
Cerna oka ma zenice,
Željna i draga ma gospoje,
Jer (u)cviliš serce moje.

Ah prokleta lupežice,
Zač mi ne daš serce moje,
Ter ne sliša slugu tvoga,
Zmijo otajna serca moga.

Kad najpervo ja ugledan
Tvoja lišca bila lju'ska,
Životon me vas ispredah,
Kako da me projde puška . . .

Greden puten a ne vidin
Kuda hodin, ni kamo li,
Jer je dražje ne nahodin,
Ja ne mislin neg o tebi.

A ti daje(š) žalos meni,
Krijuć obraz tvoj rumeni,
Smil' se jur na slugu tvoga,
Zmijo otajna serca moga.

A kad odin ja blagujen,
Ono meni u prod ne gre,
S tobon pamet nevojna je,
Svaka misal moja tebi gre.

Daj mi pokoj jur kad godir,
Tako stupaj zlaton rodil,
Ali tvoje, ali moje
Jadno serce, ma gospoje.

A sad, dušo, ostaj s bogon,
Angelak mi budi s tobon,
Zranjeno je serce moje,
S bogon, s bogon, ma gospoje.

(Str. 97)

XXXVII

R u g g e r

Draga dušo duši moje,
Vilo moja poljubljena,
Uzorita ma gospoje,
Rajskon dikon urešena.

Nu, poslušaj slugu svoga,
Ki ne spava, nek boravi,
Svi su uzdasi serca moga,
Daju ti serce, moja ljubavi.

Ka si tverja od kamena,
Nećeš da me pomiluješ,
Nek na slugu izranjena
Nemilo se posmihuješ.

Da me mogu žbari ubiti
Poli vrati dvora tvoga,
Ne bi mogla razviditi
Serce sluge privernoga.

Još da pustiš, moja vilo,
Stvorit mi se s tvojim prahom,
Nek me gaziš,¹ moja vilo,
Kad ishodiš vanka jutron.

Pokle, dušo serca moga,
Nećeš s manon da govoriš,
Pokaži mi uzrok koga
Raserjenje kim me moriš.
Al ča si se, dušo mila,
Tako na me raserdila?²

(Str. 128)

Tekst pjesme je iskvaren kao u sličnoj pjesmi u *Bolskoj rukoveti*, str. 59, pjesma br. XXXII pod naslovom *Slatka dušo, dušo mila*. ¹ stoji: mechasi. ² Posljednji dvostih dodan je sa strane teksta.

XXXVIII

Misec dana jur je proša
I još više more biti,
Da ja nisan ovdi doša
Tebe, vilo ma, buditi.

Da pokli me srića sili
Isprid ova dvora stati,
Nu pokoju moj sunčeni
do(j)di meni poslušati.

Sliš' me, dušo sarca moga
To da svakon ne govoriš,
Pokoja si uzrok moga,
Raseržena ka me moriš.

... Al zapovid nisan služil
Ku s' podala meni, vilo,
Ili verno nisan dvoril
Ono lišce tvoje pribilo?

Manja bi mi muka bila
Da mi nisi pogled dala,
Da si ruku ti kratila
Duša bi mi mir sastala.

... Ja ne ljubini ni jenu vilu,
Neg ja derži(n) za gospoju
Nego tebe dragu vilu,
Ka postavi ljubaf moju.

Sbogon mila, sbogon dani,
Sbogon, cvitu moj zabrani,
Za ne reć ti veće ino,
Zbogon, moje dobro jedino.
Finis

(Str. 85)

Prve dvije kitice nalaze se u pjesmi br. XXXIV: *Misec dana je jerve prošlo...*
u Bolskoj rukoveti, str. 62.

XXXIX

Ovo misto okle siva
Žarko sunce o' svitlosti,
Ovo misto 'di pribiva
mili pokoj od radosti.

Ovo j' lipo premaliće
Razgleda se od pokoja,
Odi cvate milo cviće
Od rajskoga perivoja.

Od jabuke rumenilo
U ovon se mistu goji,
Premaliće rajsko milo
Razgleda se u gospoji.

Lipo ti si premaliće,
Lipa trava, lipa cvića,
I prilipe još rosice,
Da lipja je ma deklica.!

Lipe zemlje, lipe gore.
Lipe zviru, svaka ptica,
Lipe vode, lipo more,
Da lipja je ma deklica.

Još su lipa sva nebesa,
Sunce, misec i danica
I 'na božja sca čudesa,
Da lipja je ma deklica.

Da se skupu sva čudesa,
Od svih ona jest kraljica,
Na ovon svitu i nebesa,
Kako (je) lipja ma deklica . . .

(Str. 78)

Početne stihove vidi u F. Kuhač: *Južno-slovenske narodne popievke*, Zagreb, 1883, knj. I, str. 234. ¹ Bolska rukovet, XLIV, str. 70.